

BILTEN

ROD I BEZBEDNOST

UREDICE:

Maja Bjeloš i Gorana Odanović

SARADNICA:

Jelena Bešlin

PRELOM:

Saša Đorđević

SRBIJA

- Položaj žena u policiji [2]
- Prva presuda za diskriminaciju po osnovu seksualne orijentacije [3]
- Inicijativa za razrešenje Poverenice za zaštitu ravnopravnosti [4]
- Ženski kokus u Narodnoj skupštini Srbije

SVET

- Žene u vojsci SAD u prvoj borbenoj liniji [7]

PRIKAZ PUBLIKACIJE

- Rozalind Majls „Ko je spremio tajnu večeru?“, Geopolitika, 2012. [9]

NAJAVA DOGAĐAJA

- Okrugli sto „Dobre prakse i modeli za uključivanje OCD u proces sprovođenja i praćenja NAP za primenu Rezolucije 1325 SB UN iz našeg regiona i iz Zapadne Evrope“ [10]
- Trening za medije o rodnoj ravnopravnosti u sektoru bezbednosti [10]

POLOŽAJ ŽENA U POLICIJI

Istraživanje o ženama i njihovoj karijeri u policiji koje je nedavno objavila organizacija Akademija ženskog preduzetništva ukazuju na to da se žene i dalje suočavaju sa mnogim izazovima tokom zapošljavanja i građenja karijere u policiji.

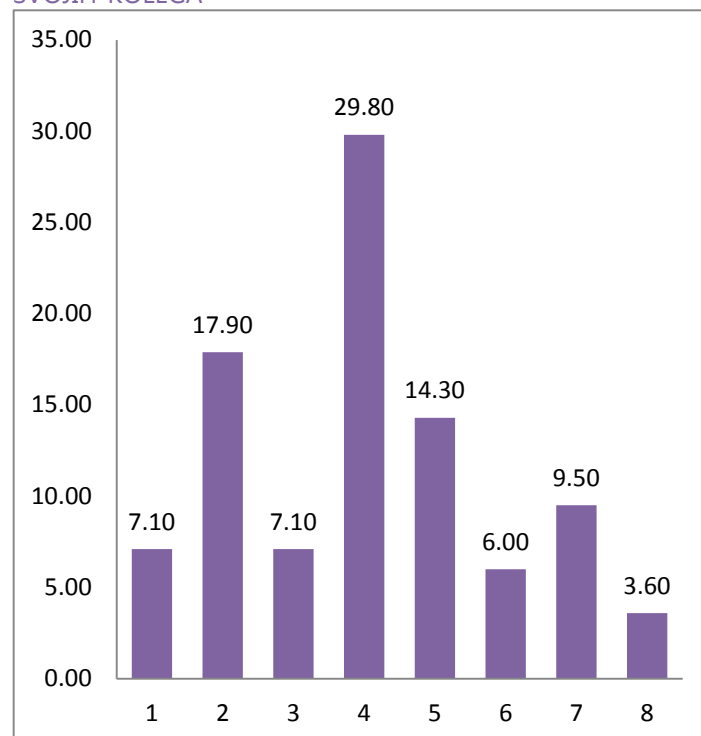
Istraživanjem se želelo utvrditi zastupljenost žena u policiji i mogućnosti koje one imaju za napredovanje i građenje svojih karijera. U fokusu istraživanja su bile žene, ali i muškarci, zaposleni u policijskim upravama u Kikindi, Zrenjaninu, Novom Sadu, Valjevu, Kragujevcu, Užicu, Novom Pazaru, Zaječaru, Nišu i Pirotu. Istraživanje je realizovano uz podršku Misije OEBS u Srbiji.

Rezultati istraživanja ukazuju na to da su uprkos sistematskim promenama koje su omogućile zapošljavanje većeg broja žena u sektoru bezbednosti, one još uvek u manjini u policijskoj službi, posebno na rukovodećim mestima. U policijskim upravama koje su bile obuhvaćene ovim istraživanjem pokazalo se da je u njima zaposleno 79,49% muškaraca i 20,51% žena. Što se tiče zastupljenosti žena u pojedinačnim policijskim upravama, situacija je sledeća: u PU Užice ih ima 25,14%, u Kragujevcu 23,83%, Valjevu 23,06%, Kikindi 22,95%, Zrenjaninu 22,11%, Nišu 21,72%, Novom Sadu 22,42%, Zaječaru 21,08%, a najmanje u Pirotu (20,20%) i Novom Pazaru (17,20%). Kao što se može videti, u svim istraživanjem obuhvaćenim policijskim upravama je zaposlen znatno manji broj žena u odnosu na muškarce. Još je nepovoljnija situacija kada su u pitanju rukovodeća mesta. Najmanje žena među rukovodiocima je u PU Zrenjanin – svega 3,2%, zatim u Nišu (4,91%) i u Valjevu (5,0%), dok je najveći, ali takođe nedovoljan, broj žena u PU Zaječar (11,76%) i Novi Sad (10,61%).

Kao glavni problemi koji otežavaju ulazak većeg broja žena u policijsku službu, pokazali su se shvatanje da je ovo još uvek pretežno muški poziv, zatim nemogućnost usklađivanja privatnog i poslovnog života, a u znatno manjoj meri nedovoljna informisanost žena o raspisanim konkursima i karakteristikama samog posla. Po zasnivanju radnog odnosa, žene su u nešto većem broju od muškaraca rekle da im je (bila)

neophodna podrška kako bi se što uspešnije integrisale u kolektiv i što bolje i brže prilagodile poslu i zadacima koji se od njih očekuje da obavljaju. Naredna dva grafikona pokazuju kakva je percepcija žena o podršci koju dobijaju od kolega, odnosno muškaraca kada je u pitanju podrška koju pružaju kolegicama.

GRAFIKON 1: PODRŠKA KOJU ŽENE DOBIJAJU OD SVOJIH KOLEGA

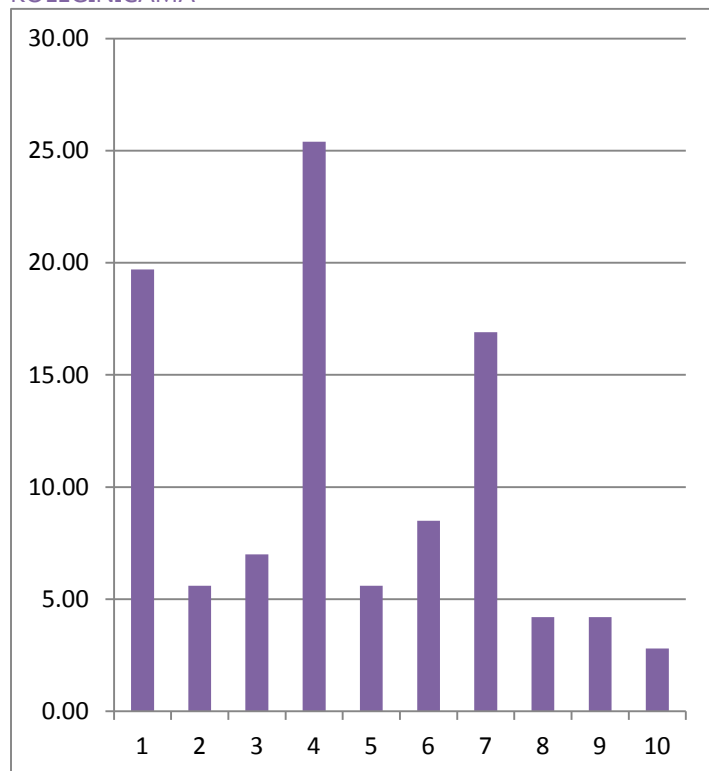

1. SVAKA VRSTA PODRŠKE
2. MORALNA PODRŠKA
3. PODRŠKA U SAVLADAVANJU SVAKODNEVNIH POSLOVA
4. PRENOŠENJE ZNANJA (DAVANJE SAVETA)
5. ADEKVATNO VREDNOVANJE NJIHOVIH SPOSOBNOSTI I ZNANJA
6. RAVNOPRAVNO VREDNOVANJE ŽENA I MUŠKARACA
7. NE DOBIJAM POMOĆ
8. OSTALO

U toku karijere, žene se susreću sa brojnim izazovima koji otežavaju mogućnost usavršavanja i daljeg napredovanja. Osim formalnih prepreka, koje se ogledaju u neodgovarajućim legislativnim rešenjima i sistemskoj podršci ženama koje imaju porodicu, teškoće se javljaju i u neadekvatnom vrednovanju njihovih sposobnosti, nedovoljnom razumevanju kolega za obaveze koje one imaju i van posla, pre svega u podizanju dece, ali i u nepostojanju jasno definisanih kriterijuma za napredovanje. Prema rezultatima istraživanja

ja, u policijskim upravama se za napredovanje, po mišljenju ispitanika, najviše vrednuju: stepen školske spreme (17,87%), partijska pripadnost (14,98%), posedovanje odgovarajućih sposobnosti (12,56%) i samoinicijativnost (8,21%).

GRAFIKON 2. PODRŠKA KOJU MUŠKARCI PRUŽAJU KOLEGINICAMA

1. SVAKA VRSTA PODRŠKE
2. MORALNA PODRŠKA
3. PODRŠKA U SAVLADAVANJU SVAKODNEVNIH POSLOVA
4. PRENOŠENJE ZNANJA (DAVANJE SAVETA)
5. ADEKVATNO VREDNOVANJE NJIHOVIH SPOSOBNOSTI I ZNANJA
6. RAVNOPRAVNO VREDNOVANJE ŽENA I MUŠKARACA
7. POSLOVE SA POSEBNIM RIZIKOM OBAVLJAMO U MESTO NJIH
8. PODRŠKA ZA PRILAGOĐAVANJE POLICIJSKOM POSLU
9. NE DOBIJAM POMOĆ
10. OSTALO

Kada su u pitanju diskriminacija ili neravnopravnost, istraživanje je pokazalo da ona nije prevashodno vezana za rodnu neravnopravnost, već se ogleda i u drugim vidovima. Tako se navodi da postoji diskriminacija zaposlenih u određenim organizacionim jedinicama, odnosno da su neke organizacione jedinice privilegovane, što se ogleda kroz veće plate i druge benefite. Kada je o rodnoj diskriminaciji reč, žene smatra-

ju da se ona ogleda u njihovoj težoj dostupnosti operativnim poslovima i da su mogućnosti za njihovu profesionalnu afirmaciju i napredovanje na izuzetno niskom nivou. Sa druge strane, muškarci opovrgavaju da postoji diskriminacija i smatraju da je problem više u nedovoljnom zalaganju žena na poslu.

Na osnovu rezultata dobijenih ovim istraživanjem, definisane su preporuke za povećanje zastupljenosti žena i za stvaranje boljih uslova za njihov rad u policiji, koje su namenjene pre svega Ministarstvu unutrašnjih poslova.

IZVORI:

- Akademija ženskog preduzetništva
- Uspešne žene za modernu policiju

AUTORKA: JELENA BEŠLIN
AUTONOMIJA ŽENSKOG PREDUZETNIŠTVA

PRVA PRAVOSNAŽNA PRESUDA ZA DISKRIMINACIJU NA RADNOM MESTU PO OSNOVU SEKSUALNE ORIJENTACIJE

Apelacioni sud u Novom Sadu doneo je pravosnažnu presudu kojom je utvrđeno diskriminatorско ponašanje i težak oblik diskriminacije protiv M.A. (25) iz Vršca od njegovog kolege Daria K. (26) iz Vlajkovca. Diskriminacija je vršena nekoliko meseci u kontinuitetu na radnom mestu u privatnoj firmi u Vršcu gde su obojica bili zaposleni.

Apelacioni sud je u ovom slučaju presudio da je tuženi Dario K. diskriminatorски postupao prema tužiocu M.A. zbog njegove istopolne seksualne orijentacije i da je taj postupak ponavljao tokom šestomesečnog perioda čime je izvršio težak oblik diskriminacije. Ova presuda je doneta po osnovu članova 12, 13 i 21 Zakona o zabrani diskriminacije, a Apelacioni sud se u obrazloženju poziva i na kršenje članova 21, 23 i 25 Ustava Srbije koji zabranjuju diskriminaciju po bilo kom osnovu i garantuju pravo na ljudsko dostojanstvo i psihički integritet.

Ovo je prva pravosnažna presuda u Srbiji po osnovu Zakona o zabrani diskriminacije koja se tiče diskriminacije izvršene na radnom mestu zbog drugačije seksualne orijentacije. Proces protiv Daria K. je vođen od aprila 2011. godine. Presudom mu je naloženo da oštećenom isplati 180.000 dinara za pretrpljene duševne bolove zbog povreda prava ličnosti, ugleda i časti, kao i da Pravnoj službi GSA nadoknadi sudske troškove u iznosu od 99.000 dinara.

Prema tvrdnjama M.A. njegov kolega Dario K. ga je u dužem vremenskom periodu vređao i pretio, čak i fizičkim nasiljem. Ovakvo ponašanje Daria K. je počelo nakon što je on od M.A. bez njegovog znanja uzeo mobilni telefon i pročitao privatne poruke, te je tako saznao za istopolnu seksualnu orijentaciju M.A. Nakon toga osuđeni Dario K. je počeo da preti i da vređa M.A. i između ostalog mu je govorio: "Fuj, pederčino jedna, gadiš mi se", "Odvratni si, treba te staviti na kolac" i "Sve vas treba pobiti", a zatim mu je pretio da "će mu doći glave samo ako stigne nešto iz suda ili policije". Dario K. je u par navrata prema tvrdnjama M.A. bio i fizički nasilan prema njemu. Zbog ovakvog ponašanja svog kolege, M.A. je u više navrata bio prinuđen da zatraži i pomoć lekara.

U obrazloženju pravosnažne presude Apelacionog suda između ostalog stoji da je „nesumnjivo da su reči 'peder' i 'pederčina' izrazi koji u našem jeziku imaju značenje negativnog, omalovažavajućeg, obezvređujućeg i uvredljivog označavanja muške osobe istopolne seksualne orijentacije" kao i da njihovo upućivanje „predstavlja uznemiravajuće i ponižavajuće postupanje koje ima za cilj i predstavlja povredu dostojanstva na osnovu ličnog svojstva – istopolne seksualne orijentacije“. Apelacioni sud je iz činjenice da je nakon saznanja za njegovu seksualnu orijentaciju tuženi češće vređao oštećenog M.A., u više navrata i u dužem periodu, ocenio da takvo ponašanje predstavlja ponovljenu i produženu diskriminaciju, odnosno težak oblik diskriminacije.

Prvostepena presuda Osnovnog suda u Vršcu je bila negativna po M.A. jer je njom odbijena tužba za utvrđenje diskriminatornog postupanja Daria K. i naknadu nematerijalne štete. Međutim, Pravna služba GSA je uložila žalbu Apelacionom sudu u Novom Sadu nakon čega je veće sudija novosadskog Apelacionog suda utvrdilo da je ovakva odluka prvostepenog suda doneta pogrešnom primenom materijalnog prava i zatim donelo osuđujuću pravosnažnu presudu na osnovu već izvedenih dokaza.

IZVOR:

■ Info centar GSA

INICIJATIVA ZA RAZREŠENJE POVERENICE ZA ZAŠTITU RAVNOPRAVNOSTI

Početak januara 2013. godine Skupštini Srbije je predata inicijativa za smenu Nataše Petrušić Poverenice za zaštitu ravnopravnosti koju je podržalo 140 potpisnika. Mimo pokretanja inicijative od decembra do ovog trenutka gospođa Petrušić lično i institucija Poverenika je bila izložena medijskim napadima.

Potpisnici peticije smatraju da Poverenica postupila protiv Zakona o zabrani diskriminacije, kao i protiv Ustava, ali i da odredbe o ljudskim i manjinskim pravima ne tumači u korist unapređenja vrednosti demokratskog društva. Ostavku traže i zbog "nestručnog i nesavesnog rada", a zamera joj se što i dalje prima platu kao profesor Niškog univerziteta. Pored toga, potpisnici peticije smatraju da poverenica privileguje LGTB organizacije, a među njima posebno LABRIS, kao i da čestom upotrebom etiketa „fašizam“, „nacizam“ i „rasizam“ diskriminiše i vređa većinski narod.

Nevena Petrušić je ocenila da je inicijativa grupe građana da je na ovakav način smeni „zapravo pokušaj da se ugrozi samostalnost i nezavisnost institucije poverenika i kao pokušaj da se oslabi njeno delovanje na planu suzbijanja diskriminacije u Srbiji“. Petrušićeva je navela da je ključni

smisao njenog rada upravo da štiti od diskriminacije manjiske društvene grupe. Kada je reč o sukobu interesa, koji se spominje u inicijativi za njeno razrešenje, a vezan je za istovremeno obavljanje funkcije poverenice i profesorke univerziteta, Petrušićeva naglašava da se ona pre izbora za poverenicu obratila Agenciji za borbu protiv korupcije i zatražila pismeno mišljenje da li može da obavlja dva posla. „U mišljenju koje sam dobila, koje je potpisao tadašnji predsednik Odbora Agencije, navedeno je da zakon dopušta obavljanje ova dva posla. U vreme izbora bila sam dekanica Pravnog fakulteta u Nišu. Za poverenicu sam izabrana 5. maja 2010, a sutradan, 6. maja, podnela sam ostavku na funkciju dekana. Nastojim da oba posla radim na najbolji mogući način i u pogledu rasporeda obaveza na fakultetu imam puno razumevanje uprave fakulteta“, napominje Petrušićeva.

Peticija nema zakonsku i pravnu težinu i na osnovu nje poverenica ne može biti razrešena niti će se o njenoj smeni raspravljati u Skupštini. Zakonska i skupštinska procedura propisuje da skupština može da raspravlja o smeni poverenice za zaštitu ravnopravnosti tek ako trećina poslanika predsedniku skupštine podnese inicijativu za njenu smenu i ako većina poslanika za to i glasa. Pre pokretanja inicijative započet je medijski napad na Poverenicu krajem decembra 2012. godine objavljivanjem sadržaja elektronske prepiske između poverenice i njenog kolege Milovana Bataka u listu "Kurir". Prema navodima lista "Kurir" poverenica je zlouporebila svoj položaj i proneverila veliku sumu novca. Pored ovih optužbi u istom mediju su objavljene i brojne druge neosnovane optužbe kojima se narušava lični i ugled gospođe Petrušić i institucije Poverenika.

Pokretanje peticije i medijske napade na Poverenicu osudile su brojne organizacije civilnog društva, međunarodne organizacije, nezavisni stručnjaci i stručnjakinje, neke političke partije, kao i nezavisne državne institucije poput Zaštitnika građana.

U zajedničkom saopštenju za javnost, organizacije civilnog društva su ocenile da su peticiju pokrenule desno orijentisani zagovaraoci nacionalističkog diskursa, muškarci (90% potpisnika peticije), pri čemu se zaštita manjina navodi kao ugrožavajuća u odnosu na većinsko stanovništvo. Peticija po njihovom mišljenju, uz medijsku hajku

predstavlja još jedan od pokušaja da se omete rad i ponište naponi da se u Srbiji uspostavi sredina u kojoj su ljudska prava univerzalna i nedeljiva.

U saopštenju Saveta za rodnu ravnopravnost Zaštitnika građana povodom napada posredstvom medija na instituciju Poverenika za zaštitu ravnopravnosti i Nevenu Petrušić, aktuelnu poverenicu se navodi da „Savet smatra da napadi na Nevenu Petrušić istovremeno predstavljaju i napad na nezavisne državne institucije za zaštitu ljudskih prava, te stoga poziva sve relevantne aktere, a naročito medije da se uzdrže od aktivnosti koje nanose štetu kako institucija, tako i ličnostima na njihovom čelu, kao i da se ponašaju u skladu sa pravilima i etikom struke, uz potpuno poštovanje pravnih normi i pravnih tekovina Republike Srbije.“

IZVORI:

- Danas
- Vreme
- B92
- Poverenik za zaštitu ravnopravnosti
- Saopštenje Saveta za rodnu ravnopravnost
- Saopštenje OCD
- Kurir

ŽENSKI KOKUS U NARODNOJ SKUPŠTINI SRBIJE

Narodne poslanice su u Skupštini Srbije će u narednom periodu raditi na osnivanju "ženskog kokusa" koji bi trebao da okupi poslanice iz različitih stranaka, a okosnica njihovog rada biće pet-šest tema, kao što su borba protiv siromaštva kod žena, osnaživanje ženskog preduzetništva i bolja zdravstvena zaštita.

Žene u Narodnoj skupštini tradicionalno predstavljaju manjinu. Ipak, nakon parlamentarnih izbora u 2012. godini značajno je povećan broj poslanika ženskog pola u odnosu na prethodni saziv (2008–2012), pa u radu Skupštine, u kojoj ima 250 poslanika, trenutno učestvuje 81 žena. Međutim, ovo nije uticalo na to da se značajno poveća broja žena u odborima koji se bave odbranom i bezbednošću. U sastavu novoformiranih odbora – Odboru za unutrašnje poslove i

odbranu i Odboru za kontrolu službi bezbednosti – uopšte nema žena ili nema dovoljan broj žena.

INICIJATIVA ZA FORMIRANJE ŽENSKOG KOKUSA

Pokretanje inicijative za formiranje ženskog kokusa ima za cilj poboljšanje položaja žena u Srbiji i rešavanje njihovih problema. Da podsetimo, ideja o formiranju ženskog kokusa je predložena sredinom 2012. godine. Po uzoru na parlamente Evrope Jelena Trivan, tadašnja potpredsednica Demokratske stranke, predložila je osnivanje ženskog kokusa. Po njenoj tvrdnji „ženski kokus u Narodnoj skupštini doprineo bi rešavanju brojnih problema s kojima se suočavaju žene u Srbiji, povećao bi rodnu ravnopravnost, a poslanice bi mogle da iskažu sve svoje potencijale“ (Danas).

Aleksandra Jerkov, tadašnje funkcionerka LSV, podržala je ideju osnivanja ženskog kokusa, ali je istakla da je osnovno pitanje kojim bi se temama bavile poslanice i da li bi predstavljale stranku kojoj pripadaju ili bi se zaista borile za ženska prava. Ona je napomenula da bi formiranje ženskog kokusa mogla biti dobra stvar za Srbiju dodajući da je ta ideja sprovedena u mnogim parlamentima širom Evrope i da daje rezultate (ibid).

S obzirom da ideja o osnivanju ženskog kokusa nije zaživela u praksi prošle godine, u januaru 2013. godine narodne poslanice u Skupštini Srbije su formirale operativni tim koji će u narednom periodu raditi na osnivanju „ženske mreže“. Formiranje ženskog kokusa u skupštini su krajem januara potvrdili predsednik skupštinskog Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Meho Omerović, poslanica Nove Srbije Dubravka Filipovski, kao i predsednica Beogradskog fonda za političku izuzetnost Sonja Liht.

Meho Omerović je dao izjavu za list „Danas“ da su poslanice iz različitih stranaka već osnovale operativno telo koje će u narednom periodu konkretizovati pitanje o konstituisanju neke vrste ženskog kokusa. Poslanica Filipovska je potvrdila te navode i saopštila da se radi o neformalnom telu koje će okupiti poslanice iz različitih stranaka, a okosnica njihovog rada biće pet, šest tema, kao što su borba protiv siromaštva kod žena, osnaživanje ženskog preduzetništva i bolja zdravstvena zaštita. „Prvi put u Skupštini Srbije ima 30 odsto predstavnica manje zastupljenog pola i mi

moramo da radimo na rešavanju ženskih pitanja“, ističe ona.

Sonja Liht ukazuje da je ideja o takozvanoj ženskoj mreži prisutna od početka rada novog saziva Narodne skupštine, i to uglavnom među mlađim poslanicama, čak i onima koje su potpuno nove u politici.

ŽENE U SKUPŠTINI I BEZBEDNOSNA POLITIKA

Da bi žene više uticale na kreiranje bezbednosne politike, treba povećati njihov broj u odborima koji su zaduženi za kontrolu i nadzor nad državnim akterima sektora bezbednosti. Ukoliko ovo nije moguće ostvariti u skorijoj budućnosti, jaz koji postoji između njihove stvarne zastupljenosti u „bezbednosnim“ odborima i njihovog uticaja na bezbednosnu politiku mogao bi biti prevaziđen uspostavljanjem ženskog kokusa. Kokus može da predstavlja efikasan način koji bi ženama poslanicama iz različitih partija omogućio da ostvare nadzor i kontrolu nad sektorom bezbednosti. One bi kroz mrežu mogle da utiču na podizanje svesti svih poslanika o različitim bezbednosnim potrebama žena i muškaraca, da samostalno ili u saradnji sa ženskim organizacijama i ostalim predstavnicima civilnog društva lobiraju da se poveća zastupljenost žena u odborima koje se bave bezbednosnim pitanjima, da utiču da se poboljša položaj žena u bezbednosnim institucijama, da osnaže sopstvene kapacitete za nadzor i kontrolu nad državnim akterima sektora bezbednosti kroz različite vidove edukacije, da se povezuju sa poslanicama iz drugih država i regiona i razmenjuju iskustva i primera dobre prakse u oblasti bezbednosti, itd.

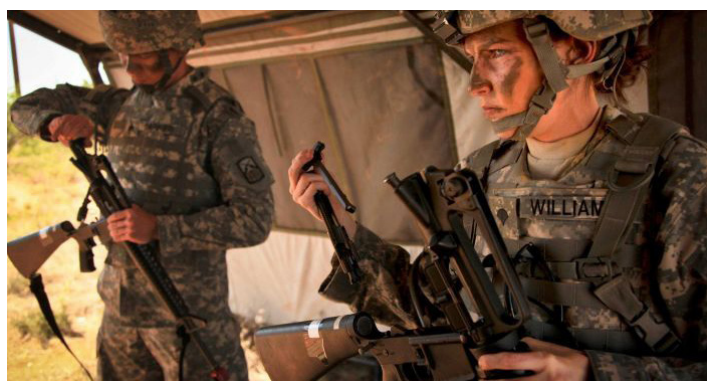
IZVORI:

- Danas
- B92
- Politika

SVET ŽENE U VOJSCI SAD U PRVOJ BORBENOJ LINIJI

Pentagon je krajem januara (24.01.2013.) zvanično ukinuo zabranu ženama da učestvuju u borbenim operacijama. Zahvaljujući ukidanju ove zabrane ženama bi u narednom periodu, u svim američkim vojnim službama, trebalo da bude dostupno 230 hiljada borbenih pozicija.

ŠTA UKIDANJE ZABRANE ZNAČI ZA ŽENE I
VOJSKU

Politika prema kojoj ženama oficirima i vojnicima nije bilo dozvoljeno da direktno učestvuju u borbama uvedena je pre skoro dve decenije. **Promena politike za žene podrazumeva mogućnost da konkurišu za nova radna mesta, da dobiju priznanje za dosadašnje zasluge tokom učestvovanja u različitim konfliktima, kao i da napreduju i zauzmu određene pozicije za koje je potrebno prethodno iskustvo iz borbenih jedinica.** Prema novoj politici, žene će moći da budu deo i pešadijskih jedinica i specijalnih snaga ukoliko zadovoljavaju fizičke predispozicije. Njima će biti otvoreno novih 230 hiljada radnih mesta. To, međutim, ne znači da će u svim rodovima vojske sve pozicije biti odmah otvorene za učešće žena, već će biti napravljena procena i raspored kojom brzinom u kom rodu će biti prihvaćeno njihovo učešće u borbenim akcijama. Odlazeći sekretar za odbranu Leon Paneta postavio je kao cilj januar 2016. godine, do kada bi žene trebalo u potpunosti da budu uključene u sve jedinice. U nekim rodovima vojske žene bi mogle već do kraja godine da uzmu učešće u borbenim jedinicama, dok će u drugim, kao što je pešadija,

ili specijalne snage, biti potrebno više vremena. Kopnena vojska i marinci će posebno napraviti procenu neophodnih fizičkih standarda za obavljanje poslova u ovim rodovima.

Početkom januara američka vojska je otvorila 160. avijacijski puk za specijalne operacije (eng. Special Operations Aviation Regiment) i počela da zapošljava žene kao pilote i šefove posade, dok su u proteklih godinu dana žene oficiri počele da rade i u podmornicama, a pojedine kopnene trupe sačinjene samo od žena su pridružene borbenim jedinicama u Iraku i Afganistanu.

Što se tiče zasluga žena u ratu, u Iraku i Avganistanu poginulo je 130 pripadnica američke vojske, a više od 800 je ranjeno (CNN). Jedna od učesnica u ratu u Iraku, penzionisana generalka Vilma Vot, ističe da su: „1990/91. stvarno shvatili da prva linija fronta više ne postoji. Ukoliko ste bili u takvoj situaciji, borbe su bile svugde i žene su učestvovala u njima. Ukoliko su određene jedinice trebalo da budu raspoređene, žene u njima su takođe morale da idu. U suprotnom, misija nije mogla da bude izvršena“.

Pilotkinja Temi Dakvort, koja je izgubila obe noge tokom službe u Iraku navodi da su: „Žene iskuse borbe u Iraku i Avganistanu. Uručivana su im ordenja koja možete da dobijete samo ako ste direktno učestvovali u borbenim operacijama“.

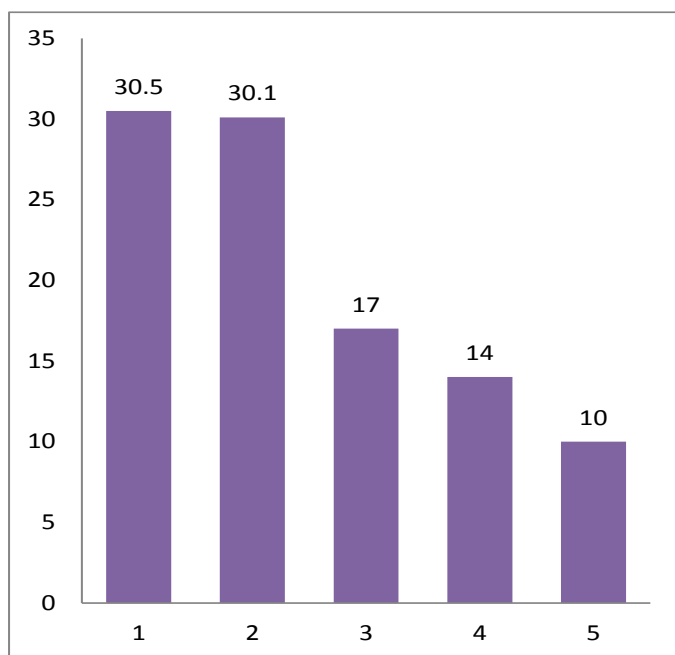
Prema rečima državnog sekretara za odbranu ukidanje pravila o isključenju žena iz kopnenih borbenih operacija predstavlja veliki iskorak za američku vojsku čime se ostvaruje napredak u realizaciji plana za eliminisanje svih nepotrebnih barijera, zasnovanih na polu. „Čvrsto vjerujem da je naša vojska efikasnija kada je uspeh zasnovan samo na sposobnosti, kvalifikacijama i rezultatima“, saopštio je na konferenciji za novinare sekretar za odbranu Lion Paneta.

Izazov u narednom periodu će biti da komandanti i lideri na svim nivoima prihvate promene i omoguće prostor za veće angažovanje žena na različiti poslovima. Takođe, izazov može da predstavlja i to što će razni rodovi vojske imati mogućnost da zatraže izdvajanje određenih pozicija za koje smatraju da treba da ostanu zatvorene za žene. Njihov zahtev će, međutim, morati lično da odobri sekretar za odbranu.

POSLOVI NA KOJIMA SU ŽENE U AMERIČKOJ VOJSCI ANGAŽOVANE

Američka vojska u odnosu na brojne druge vojske u svetu prednjači po procentu zastupljenosti žena, s obzirom da u vojnoj službi ima oko 15 odsto žena. Po zastupljenosti žena u vojsci ispred Amerike je jedino Izrael sa 33% žena u vojsci. Izraženo u brojkama, više od 200.000 žene čine aktivnu rezervu, uključujući 69 generala i admirala. Taj broj obuhvata oko 74.000 njih u vojsci, 53.000 u mornarici, 62.000 u vazduhoplovstvu i 14.000 marinaca (CNN).

GRAFIKON 1: TIPOVI POSLOVA NA KOJIMA SU ŽENE ANGAŽOVANE

1. ZDRAVSTVO
2. ADMINISTRATIVNI POSLOVI
3. POSLOVI PODRŠKE
4. ODNOSI SA JAVNOŠĆU
5. ELEKTROTEHNIČAR I ELEKTRONIKA

PREPREKE I PROBLEMI SA KOJIMA SE ŽENE SUOČAVAJU

Možda najveći problem od svih sa kojima se žene u američkoj vojsci suočavaju je rodno zasnovano nasilje, odnosno silovanja iseksualna uznemira-

vanja o kojima se tek od skora počelo otvoreno i javno govoriti. U 2011. godini procenat prijavljenih slučajeva seksualnog nasilja bio je 30%. Procenjuje se da je siva brojka još veća, jer se mnoge žene ne žele da prijave ovakve slučajeve nadležnim organima. O seksualnim zlostavljanjima i drugim oblicima nasilja koje su žene, ali i muškarci, pretrpeli u američkoj vojsci svedoči i dokumentarac „Nevidljivi rat“ (The Invisible War) objavljen u 2012. godini.

ŽENE U VOJSCI SRBIJE

Ženama u Vojski Srbije formalno pravno nije zabranjeno da učestvuju u borbenim operacijama, nego su sva radna mesta i svi poslovi otvoreni za žene. To ne znači da su žene u svemu ravnopravne sa muškarcima.

Trenutno je u Vojski Srbije 2,9% žena profesionalnih vojnika, 0,1% podoficira, 0,2% oficira i 16% civilnih lica.¹ Najviši čin koji jedna žena trenutno ima u Vojski Srbije je čin pukovnice.

Za prijem žena na školovanje na Vojnoj akademiji (VA) postoje ograničenja u vidu „gornjih“ kvota koje se kreću oko 20% upisanih devojak. Žene na VA mogu da se školuju od 2007. godine. Za prijem žena na obuku za profesionalne vojnike ne postoje ograničenja, mada se kao jedan od kriterijuma za njihov prijem navodi i „potreba jedinica“. Oovotvara prostor za različita tumačenja i navodi na to da su za pojedina radna mesta potrebne žene, a za druga muškarci, a ne dobro obučeni vojnici, bez obzira kog su pola.

¹ Podaci su iz jula 2012. godine. Navedeno prema: Odanović, G. i Bjeloš, M. (2012) *Nezavisni izveštaj o sprovođenju NAP 1325 u Srbiji*. Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku, str. 21.

Žene u Vojsci Srbije se suočavaju i sa drugim izazovima, kao što su seksualno uznemiravanje, nepriznavanje radnih sposobnosti i „stakleni plafon“ (nemogućnost da napreduju ili mogućnost da budu unapređanje, ali samo do jednog nivoa) (Izvor: publikacija Uvek žena, nikad koleginica).

Iako su žene oficiri tadašnje JNA učestvovala u sukobima na prostorima bivše Jugoslavije, njihov doprinos je zaboravljen. Njihove posleratne priče gotovo da i ne postoje. Ove žene, bivši borci u ratu, i danas su potpuno marginalizovane.

IZVORI:

- Glas Amerike
- CNN
- Nevidljivi rat
- Kvalitativna studija prepreka sa kojima se žene suočavaju u policiji i Vojsci Srbije
- Seksualno zlostavljanje u američkoj vojsci
- Žene u Vojsci SAD

PRIREDILE: MAJA BJELOŠ, GORANA ODANOVIĆ
BEOGRADSKI CENTAR ZA BEZBEDNOSNU POLITIKU

jedemo meso te nam se tako povećao mozak; Muškarac Oruđar je načinio strele, a Muškarac Pećinski slikar je izumeo umetnost. Muškarac se izgleda sam uzverao uz drvo evolucije u ime svih nas. Niko nikada nije ni nagovestio da je možda žena imala nekakve veze sa tim“.

Uloga prvih žena je bila veća, a njihov doprinos evlouciji neizmerno važniji nego što je to ikada priznato, dok se ženska borba iznova nastavlja. Pa ipak, žene koje su našle u udžbenicima bile su tako malobrojne. Priče stotina miliona ostalih ostale su nezabeležene, kao i njihova patnja izazvana potpunom dominacijom muškaraca u svim sferama društvenog i privatnog života. Tek su u današnje vreme istoričari počeli da istorijska iskustva žena i muškaraca posmatraju odvojeno i priznaju da su većim delom istorije njihovi interesi bili suprotstavljeni. Ova knjiga je pokušaj da se bar deo istorije žena osvetli i ukaže na sve nepravde koje su trpele (i trpe i danas), ali i pokaže njihova hrabrost i odlučnost da se izbore za svoja prava.

IZDAVAČ: GEOPOETIKA, 2012.

ROZALIND MAJLS, „KO JE SPREMIO TAJNU VEČERU?“ - ŽENSKA ISTORIJA SVETA

Knjiga nam donosi uzbudljivu i mračnu priču o usponu i padu žene od nastanka čovečanstva pa do savremenog doba.

Istorijski događaji su se smenjivali, ali na vidokrug kao da nije bilo žena. Ili su nas bar tako učili u školama, počev od prikaza prvog čoveka – muškarca koji odlučno korača u budućnost, dok na vidokrug nema nijedne žene. „Muškarac Lovac nam je omogućio da počnemo da

OKRUGLI STO „DOBRE PRAKSE I MODELI ZA UKLJUČIVANJE OCD U PROCES SPROVOĐENJA I PRAĆENJA NAP ZA PRIMENU REZOLUCIJE 1325 SB UN IZ NAŠEG REGIONA I IZ ZAPADNE EVROPE“

Vreme: 26. februar 2013. godine

Kontakt:

Gorana Odanović

gorana.odanovic@bezbednost.org

Kratak opis: Na okruglom stolu će govoriti Memnuna Zvizdić, izvršna direktorka OCD „Žene ženama“ iz Sarajeva, organizacije koja proteklih deset godina aktivno promoviše sprovođenje Rezolucije 1325 u BiH. Ona će govoriti o iskustvima svoje organizacije u procesu donošenja i sprovođenja AP za primenu Rezolucije 1325, kao i iskustvu rada u Koordinacionom odboru

za praćenje primene AP 1325, glavnom Vladi-
nom telu za primenu ovog dokumenta.

O razvijenim praksama i modelima saradnje sa
OCD na primeni, praćenju i evaluaciji NAP 1325,
govoriće Karmela Buler, savetnica za rodnu rav-
nopravnost i borbu protiv trgovine ljudima pri
Odeljenju za ljudsku bezbednost švajcarskog
Ministarstva spoljnih poslova. Ona je ujedno
vodila proces revizije prve verzije švajcarskog
NAP 1325 i koordinirala proces konsultacija sa
civilnim društvom.

O iskustvima civilnog društva u Velikoj Britaniji
govoriće Čitra Nagarajan, direktorka UK Mreže
civilnog društva za NAP 1325. Sekretarijat ova
mreže ujedno funkcioniše i kao sekretarijat
parlamentarne radne grupe za Žene, mir i bez-
bednost, stvarajući na taj način zanimljivu vezu
između civilnog društva i državnih institucija.

Okrugli sto je deo projekta "Sprovođenje Na-
cionalnog akcionog plana za primenu Rezo-
lucije 1325 Saveta bezbednosti UN u reformi
sektora bezbednosti u Srbiji", koji sprovodimo
uz podršku Ženevskog centra za demokratsku
kontrolu oružanih snaga (DCAF).

- Neposredno razgovaraju sa ženama zapos-
lenim u sektoru bezbednosti;
- Steknu dodatne veštine medijskog izvešta-
vanja;
- Naprave medijski prilog o rodnoj ravnoprav-
nosti u sektoru bezbednosti čije će troškove
realizacije snositi organizator treninga.

Posebno podstičemo predstavnike medija izvan
Beograda da nam pošalju prijave. Troškove puta
i smeštaja za polaznike treninga koji nisu iz Beo-
grada snosi organizator.

O uslovima konkursa videti ovde.

TRENING ZA MEDIJE O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI U SEKTORU BEZ- BEDNOSTI

Vreme: 28. februar 2013. godine

Kontakt:

Gorana Odanović

gorana.odanovic@bezbednost.org

Kratak opis: Beogradski centar za bezbednosnu
politiku organizuje 28. februara obuku za novin-
are nacionalnih i lokalnih medija o specifičnosti-
ma izveštavanja o sektoru bezbednosti, sa foku-
som na izazove sa kojima se suočavaju žene
zaposlene u bezbednosnim institucijama. Kroz
trening novinarima će biti omogućeno da:

- Učestvuju u predavanjima;
- Borave u studijskoj poseti bezbednosnim in-
stitucijama;

BILTEN ROD I BEZBEDNOST 12

Urednice:

Maja Bjeloš (maja.bjelos@bezbednost.org)
Gorana Odanović (gorana.odanovic@bezbednost.org)

Prelom:

Saša Đorđević (sasa.djordjevic@bezbednost.org)

Saradnica:

Jelena Bešlin (j_beslin@yahoo.co.uk)

Kontakti redakcije:

Beogradski centar za bezbednosnu politiku
Đure Jakšića 6/5, 11000 Beograd, Srbija.
Tel/faks: 011- 32 87 226, 32 87 334
E-mail: office@bezbednost.org
Web: www.bezbednost.org

Standardi za objavljivanje teksta u Biltenu:

Dužina teksta: tekst ne treba da bude duži od 350 do 500 reči. Font: Times New Roman 12, prored 1.5.

ROD i bezbednost [Elektronski izvor] : bilten
/ urednice Maja Bjeloš, Gorana Odanović. - [Onlajn
izd.]. - Elektronski časopis. - 2011, br. 1 (jun)-
. - Beograd : Beogradski centar za bezbednosnu
politiku, 2011-
Način dostupa (URL): <http://www.ccmr-bg.org/>
Način dostupa (URL): <http://www.bezbednost.org/>. -
Mesečno. - Nasl. sa nasl. ekrana. - Opis izvora
dana 25. 08. 2011. - Varijantni naslov: Bilten rod
i bezbednost
ISSN 2217-6551 = Rod i bezbednost (Online)
COBISS.SR-ID 185853708

Objavljivanje ovog broja Biltena pomogla je Agencija UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UNWOMEN). Stavovi izraženi u Biltenu pripadaju isključivo autorima, i ne predstavljaju nužno stavove UN Women, Ujedinjenih nacija, ili bilo koje druge organizacije pod okriljem UN-a.

